

Biblioteksplan för Upplands-Bro 2020-2023

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Omvärlden	3
3. Ansvar och styrning	4
4. Mål och vision	4
4.1 Folkbiblioteket – uppdrag	5
4.2 Folkbiblioteket – vision och strategier.....	5
4.3 Skolbiblioteket – uppdrag	6
4.4 Skolbiblioteket – vision och strategier.....	7

1. Inledning

Enligt bibliotekslagen ska kommunerna anta en biblioteksplan för sin verksamhet. En biblioteksplan syftar till att i samverkan ta tillvara de biblioteksresurser som finns samt stärka och förtydliga bibliotekets roll i kommunens utvecklingsarbete.

Biblioteksplanen för Upplands-Bro kommun är ett politiskt beslutat styrdokument som anger inriktningen för bibliotekets utveckling under perioden 2020 - 2023. Biblioteksplanen är ett stöd i frågor som rör utvecklingen av bibliotek, kunskap och livslångt lärande.

Biblioteksplanen utgör grunden för folkbibliotekets årliga arbete. Uppföljning sker regelbundet i samband med folkbibliotekets verksamhetsberättelse och genom brukarundersökningar.

Riksdagen har antagit nationella kulturpolitiska mål som vilar på grundläggande demokratiska värderingar med yttrandefriheten som grund och utgångspunkten att alla ska ges möjlighet att delta i kulturlivet.

Folkbiblioteket har en viktig funktion som fria, neutrala mötesplatser för gemenskap i samhället där medborgarna kostnadsfritt kan låna media och ta del av ett brett informations- och kulturutbud på egna villkor.

Folkbiblioteket har en viktig demokratisk roll. Det är en öppen plats, till för alla att söka information. Minst lika viktigt är folkbibliotekets stora utbud av media samt personalens kompetens.

Folkbiblioteket utgör också en särskilt viktig resurs när det gäller att stimulera barn till läslust och bidra till barns språk-, skriv- och läsutveckling.

2. Omvärlden

Det finns utvecklingstendenser som påverkar biblioteksverksamheten. Läsandet sjunker hos barn och unga såväl som hos vuxna, vilket gör bibliotekets uppdrag att arbeta läsfrämjande allt mer viktigt. Många har behov av lättläst litteratur. Fler invånare med annat modersmål än svenska innebär ökad efterfrågan på böcker och information på andra språk. Samtidigt som befolkningsökningen i kommunen är alltfjämt hög, blir befolkningen äldre och äldre. Den digitala klyftan ökar. Många besöker biblioteket för att få digital hjälp. Kommunens invånare förväntar sig digital tillgänglighet och interaktion. Därför ska biblioteket ligga i framkant digitalt. Samtidigt kvarstår människors behov av att få mötas även i den fysiska verkligheten. Kulturhuset och Brohuset fungerar som demokratiska mötesplatser och kulturella arenor där biblioteken utgör basen. Upplands-Bro är en expansiv kommun. Det är viktigt att medborgarnas tillgång till kultur och folkbibliotekstjänster ingår i kommunens övergripande planering för nya bostadsområden, skolor, omsorg och annan infrastruktur.

3. Ansvar och styrning

Biblioteksplanen för Upplands-Bro kommun är ett politiskt styrdokument. Den utgår från individens behov av biblioteksverksamhet.

Kommunen

Kultur- och fritidsnämnden har enligt kommunfullmäktige ansvar för mål, finansiering, information och uppföljning av folkbiblioteksverksamheten. Skollagen anger att grundskolor och gymnasieskolor ska ha tillgång till skolbibliotek och för de kommunala skolornas bibliotek ansvarar Utbildningsnämnden.

Upplands-Bro kommun eftersträvar engagerade och aktiva medborgare som vill påverka biblioteken att utveckla sina tjänster. Användarnas samspel med bibliotekspersonalen är avgörande för bibliotekens utveckling.

Regionalt

Det är av stor vikt att Upplands-Bro bibliotek samarbetar med övriga aktörer i länet. Ett regionalt samarbete inom biblioteksverksamheten ger goda förutsättningar för bättre service till medborgarna, effektivare resursutnyttjande, snabbare teknikutveckling och en höjd kompetensnivå.

Nationellt

De nationella kulturpolitiska målen som beslutades i riksdagen år 2009 är följande:

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

4. Mål och vision

Upplands-Bro kommun styrs genom en vision om hur kommunens ska utvecklas mot 2035. Visionen lyder ”*Ett hållbart Upplands-Bro - kommunen som ger plats*”. Visionen omsätts i ett strategi- och styrsystem som tar sin utgångspunkt i ett utåtriktat perspektiv för att beskriva hur Upplands-Bro som kommun skapar förutsättningarna för service och nytta för invånarna.

- Stärka demokratin - invånare är involverade och engagerade i frågor som berör dem själva och samhället i stort.
- Meningsfullt åldrande - livskvalitet och känslan av meningsfullhet hos våra äldre invånare är god.
- Lustfyllt lärande – i Upplands-Bro skapas lust till lärande och utveckling för dagens och nästa generations invånare.
- Hållbar hälsa och liv - invånare i Upplands-Bro mår bra både fysiskt och psykiskt och känner trygghet i vardagen.
- Hållbart samhällsbyggande - Upplands-Bros befolkning växer med 2 % varje år och samhällets utveckling tar tillvara kommunens unika plats.
- I Upplands-Bro finns förutsättningar för valfrihet och konkurrensneutralitet.

4.1 Folkbiblioteket – uppdrag

I Upplands-Bro kommun finns två enheter, lokaliserade dels till Bro, dels till Kungsängen. Biblioteket har också ett uppdragsavtal med Försvarsmakten om drift av biblioteket på Livgardets regemente.

Folkbibliotekens uppdrag finns beskrivet i bibliotekslagen:

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

I bibliotekslagen står att alla folkbibliotek ska medverka till att skapa ett intresse för kultur och ge möjlighet till kulturella upplevelser. Det ska vara en attraktiv mötesplats för alla och utgöra ett aktivt stöd i det livslånga lärandet. Verksamheten ska hålla god kvalitet och utvecklas i takt med det nya kunskaps- och IT-samhället. Folkbiblioteket ska också samarbeta med förskola och skola kring barns språk- och läsutveckling, erbjuda barn och ungdomar kulturupplevelser i den dagliga miljön, samt ägna särskild uppmärksamhet åt vissa prioriterade grupper.

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsvariationer, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

4.2 Folkbiblioteket – vision och strategier

Utifrån de nationella kulturpolitiska målen, bibliotekslagen och kommunens styrdokument har Upplands-Bro bibliotek formulerat följande vision:

Angeläget, lustfyllt och ditt

Angeläget: Biblioteket ska ge förutsättningar för ett livslångt lärande och individuell utveckling. Biblioteket ska bidra till digital jämlikhet och ge förutsättningar för fri åsiktsbildning. Det ska medverka till att människor får god tillgång till information och förutsättningar för källkritiskt tänkande. Biblioteket ska ha riktade bibliotekstjänster till förskoleverksamhet och verksamheter inom omsorg för personer med funktionsvariationer.

Lustfyllt: Biblioteket ska erbjuda medier och aktiviteter som speglar samtid och kulturarv. Verksamheten ska stimulera till läsande, språkutveckling, berättande och bildning. Biblioteken ska vara välkomnande och inspirerande miljöer där alla får ett gott och öppet bemötande. De ska också vara variationsrika arenor för konst och kultur som stimulerar till möten, idéer, debatt och samtal.

Ditt: Biblioteket ska erbjuda lättillgängliga bibliotekstjänster för alla, fysiskt och virtuellt, i takt med samtiden. Bibliotekets öppettider ska vara generösa utifrån användarnas behov. Utbudet och tjänsterna ska vara väl kända och användarna ska ha ett reellt inflytande över biblioteksverksamheten.

Utifrån detta har Upplands-Bro bibliotek följande strategiska inriktningar:

Insatser som stimulerar kunskapsutveckling och livslångt lärande

- Satsa på verksamhet som syftar till att öka språk- och läsutveckling
- Satsa på läsfrämjande- och skrivinspirerande verksamhet
- Satsa på flera sorters media
- Satsa på flera olika språk inklusive de nationella minoritetsspråken
- Satsa på media anpassade för personer med funktionsnedsättning
- Prioritera barn och unga

Fortsatt utveckling av biblioteken som mötesplatser och kulturella arenor

- Biblioteken ska vara inbjudande platser för möten mellan människor, det bekanta och det okända, mellan det fysiska och det virtuella, mellan dåtid, samtid och framtid.
- Biblioteken ska vara neutrala demokratiska rum som vidgar världen och möjliggör möten mellan olika kulturer.
- Bibliotekslokalerna ska utformas så att de är attraktiva och tillgängliga. Utrymme ska finnas för gemenskap, enskildhet och kommunikation.

Utvecklad samverkan

- Fortsätta att utveckla samverkan med förskola/skola, skolbiblioteken och föreningslivet
- Fortsätta utveckla den uppsökande verksamheten

4.3 Skolbiblioteket – uppdrag

I kommunen finns idag totalt 25 förskolor, 13 grundskolor, en gymnasieskola och en vuxenutbildningsenhet. Dessutom finns sju verksamheter som drivs som pedagogisk omsorg i olika delar av kommunen, samt två öppna förskolor. Enskilda huvudmän bedriver både förskole- och skolverksamheter.

I skollagens 2 kap. 35-36 §§ (2010:800) anges att elever ska ha tillgång till skolbibliotek. I

skollagen finns ingen definition av begreppet skolbibliotek, men i förarbetena till lagen förklaras att man vanligtvis brukar avse ”en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.”

Skolinspektionen har förtydligat att skolbibliotekets innehåll ska vara anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning. Det ska vara möjligt för eleverna att kontinuerligt kunna använda biblioteket som en del av undervisningen.

I läroplanerna för grundskolan och gymnasiet står att ”rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra läroverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg samt att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.” (Lgr 11, kap 2.8 och Gy 11, kap 2.6)

Enligt målen i läroplanerna ansvarar grundskolan och gymnasiet för att varje elev ”kan använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande”. (Lgr 11, kap 2.2 och Gy 11, kap 2.1)

I gymnasieskolans läroplan finns även ett mål om skolans ansvar att se till att varje elev ”kan använda bibliotek och deras resurser”. (Gy 11, kap 2.1)

4.4 Skolbiblioteket – vision och strategier

Visionen för skolbibliotekets verksamhet är att:

Skolbiblioteket ska vara en pedagogisk resurs som inspirerar och ger stöd till eleverna i deras språk-, läs-och kunskapsutveckling.

- **Insatser som stimulerar kunskapsutveckling och livslångt lärande**
  - Skolbiblioteken ska vara en del av skolans pedagogiska arbete
  - Skolbiblioteken ska medverka till att utveckla elevernas och lärarnas informationskompetens
  - Skolbiblioteken ska inspirera till läsning och stimulera elevernas kunskapsutveckling
  - Lokalerna ska vara tillgängliga och användbara utifrån elevernas och undervisningens behov
  - Skolbiblioteken ska i nära samarbete med lärarna arbeta för att eleverna når sina mål
  - Samverkan mellan skolbiblioteken och folkbiblioteken ska fortgå

Alla insatser ska säkerställa tillgänglighet för personer med funktionsvariationer och personer med annat modersmål än svenska. Särskild uppmärksamhet ska även ges åt de nationella minoritetsspråken.

Vid planering av nya skolor eller vid om- och tillbyggnad av befintliga skolbyggnader ska behovet av skolbibliotek särskilt uppmärksammas.